

UPPLAND

Årsbok

FÖR MEDLEMMARNA I UPPLANDS
FORNMINNESFÖRENING

1967/68

Upplands Fornminnesförenings Förlag

Redaktion:

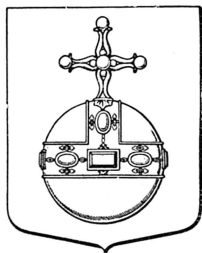
NILS SUNDQUIST

(Årsbokens redaktör)

MANNE ERIKSSON

ANNA-MÄRTA BERG

(Redaktionssekreterare)

Det är helt i sin ordning att Upplands fornminnesförening i årsboken Upplands förord sänder sin hälsning till staden Östhammar, som 1968 uppnår den aktningvärda åldern av 600 år. Man vet att köpstadsrörelsen i »Hamar» går tillbaka till tidigt 1300-tal, men de äldsta kända privilegierna för staden utfärdades av konung Albrekt av Mecklenburg 1368.

Av praktiska skäl har den del av årsboken Uppland, som nu utges, gjorts som ett »dubbelhäfte», omfattande åren 1967 och 1968.

Gånget verksamhetsår har även det varit rikt inom de olika arbetsområdena. Fornminnesärendena har benägenhet att öka för varje år, något som av självförklarliga skäl har sin grund i alla större och mindre samhällens expansion. Samma sak gäller byggnadsärendena.

En stor sektor inom kulturminnesvårdsarbetet i vårt distrikt utgörs av de beredskapsarbeten, som utförs på ett flertal håll. Det är framförallt röjningar av fornlämningsområden, som nu kunna utföras efter det att Arbetsmarknadsstyrelsen genom Länsarbetsnämndens förmedling anslagit medel. »Beredskapen» har även omfattat byggnadsärenden. Ett av de mest glädjande bland dem är att till Disastiftelsen utgått ett anslag om icke mindre än kr. 119 000:— för Disagårdens nödvändiga upprustning. Flera arbetsobjekt, för vilka beräkningar och arbetsplaner utarbetats, ligga för närvarande under övervägande. Nämnas kan dock att

borggården på Uppsala slott och vallonsmedjan i Österbybruk ännu icke kunnat bli föremål för anslagsstöd.

Som vanligt har kyrkorestaureringsfronten varit livlig. Vid Kungsängens kyrka — så heter numer Stockholms-Näs kyrka — har restaurering av exteriören utförts, varvid flera intressanta detaljer från medeltidsskedena frilagts. I Tensta kyrka har den inre restaureringen slutförts och kyrkan kunnat återöppnas för gudstjänst i advent 1967. Det är att hoppas att Vaksala kyrkas inre restaurering skall komma i gång innevarande år. I Enköping väntas tillika restaureringen av Vårfrukyrkans inre kunna påbörjas under 1968. Förhoppningen kan näras även vad rör Läby kyrkas yttre.

I Enköping har byggnadshistoriska undersökningar utförts i samband med rivningen av den s. k. Långholmen invid Rådhusgatan. Det har visat sig att den långa byggnaden sammanbyggtts av tre eller fyra timmerhus, som legat med sin port mot Rådhusgatan och vänt sin substruktionsvåning för ekonomiändamål åt gårdssidan. Medan överdelen av husen varit uppförda av timmer, har jordvåningen byggts av gråsten och tegel. Här återfinns ett kryssvälvat rum, som torde återgå till brytningen mellan medeltid och vasatid. För närvarande pågår undersökningar om den intressanta delen av Långholmen skall kunna bevaras under det blivande nya huset.

I vanlig ordning har hembygdsföreningarna, ofta med hembygdsgrårdar och hembygds museer, arbetat på sin hembygds förkovran i kulturminnesvården. Upplands fornminnesförening sänder dem alla sin hälsning och uttalar en förhoppning om att de icke må förtröttas i det ofta ekonomiskt betungande arbetet. I Almunge och Rasbokil har de nya hembygds museerna färdigställts och öppnats.

Glädjande är att Upplandsmuseet haft framgångar med sina utställningar. Utan tvekan föreligger en tendens till ökning av besökarantalet. En stor konkurrens är dock förhanden om själarna, just i Uppsala, där de många sevärdheterna på riksplanet ständigt drar uppmärksamheten till sig.